

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PL – Giovanni Boccaccio: Dekameron

Den první

Příběh šestý

Jeden řádný muž usadí vtipným výrokem hanebné pokrytectví řeholníků.

Když všichni pochválili odvahu a půvabnou důtku, kterou markýza udělila francouzskému králi, rozhovořila se na královnino přání Emilia, sedící vedle Fiammetty – a odvážně promluvila:

A já zase nezamlčím, jak jeden řádný světský člověk uštěpačně švihl jistého lakotného řeholníka výrokem stejně vtipným, jako chvalitebným.

Není tomu tedy ještě tak dávno, mé drahé mladé paní, co v našem městě žil jeden mnich minorita, inkvizitor kacířské nepravosti, který se sice tuze namáhal, aby vypadal jako svatý a vroucí ctitel křesťanské víry, jako to činí všichni, ale přitom se horlivě pídil jak po těch, kteří měli plný měšec, tak po těch, u nichž čil vlažnost ve víře.

Při tomto snažení padl náhodou na jednoho dobrého muže, jenž měl víc peněz než rozvahy a jenž nikoli z nedostatku víry, ale prostě jak tak řeč šla, pravil jednou ve své společnosti (možná rozehrát vínem nebo přílišným veselím), že má tak dobré víno, že by je i Kristus pil. Když se to doneslo inkvizitorovi, jenž věděl, že onen muž má velké statky a napěchovaný měšec, vyvinul tento obránce víry horlivou činnost, aby mu pověsil cum gladiis et fustibus²² na krk těžký proces, neboť neměl v úmyslu zbavit vyslýchaného tíhy nevěry, ale tíhy zlatáků, a naplnit jimi hrstě, což také udělal. Dal si ho tedy zavolat a otázel se ho, zda je pravda, co na něho bylo udáno.

Dobrý muž odpověděl, že ano, a pověděl mu také, jak se vše stalo. Tu nejsvětější inkvizitor a zbožňovatel svatého Jana Zlatoústého²³ pravil:

„Tak ty jsi tedy udělal z Krista ochlastu, který prahne po znamenitých vínech, jako nějaký Cinciglione²⁴ nebo některý jiný z těch vašich pijanů, ožralů a ožungrů? A nyní mi chceš poníženými hovory dokázat, že to byla jen nějaká nevinoučká záležitost? Ne, ne, není to tak, jak se to jeví tobě! Zasloužil bys hranici, kdybychom chtěli proti tobě postupovat, jak bychom měli!“ ...

Inkvizitor svými slovy muže vystrašil, ten mu dal peníze a musel každé ráno chodit na mši do kostela. Po zbytek dne si mohl dělat, co chce. Jednoho dne muže zaujala slova evangelia:

„Stokrát více vezme a život věčný dědičně obdrží.“ Muž si slova dobře zapamatoval, a když se jej inkvizitor později zeptal, jestli byl ráno na mši a zda mu bylo vše jasné, dobrý muž mu řekl, že jej i ostatní mnichy velmi lituje za to, jaký je čeká neblahý život na onom světě. Inkvizitor chtěl vědět, proč jej lituje a muž mu odpověděl slovy z evangelia Stokrát více vezme a poté ujasnil nechápajícímu inkvizitorovi svá slova.

... „Co sem chodím, vidím každý den vynášet pro mnoho chudáků někdy jeden, někdy dva obrovské kotle polévky, kterou berou bratřím tohoto kláštera a vám, protože zbyla. Jestli tedy vám tam dají za jeden kotel sto kotlů, budete tam mít tolik polévky, že se v ní asi všichni utopíte.“

Ačkoli se všichni u inkvizitorova stolu smáli, inkvizitor se rozlítil, když slyšel narážku na jejich polévkové pokrytectví. A kdyby již nebylo dost hanby, kterou stržil za to, co udělal, byl by toho dobrého muže zapletl do jiného procesu za to, že směšným výrokem ťal jeho a ostatní lenochy. Pln zlosti mu tedy přikázal, aby si dělal, co chce, a nechodil mu už na oči.

(Boccaccio G.: Dekameron, Levné knihy, a. s. , 2010, str. 50)

Interpretace ukázky:

1. Kdo je vypravěčem příběhu?
2. Jaká je struktura příběhu?
3. Které postavy vystupují v příběhu, stručně je charakterizujte a porovnejte jejich jazyk.
4. Pokuste se vysvětlit význam slova *ožungr*.
5. Jakými jinými slovy je označován v textu inkvizitor?
6. Vymyslete název příběhu.
7. Na co narážel muž slovy z evangelia?

8. Proč inkvizitor muže za jeho slova nepotrestal?

9. Vysvětlete v posledním souvětí interpunkci.

Dekameron:

1. Jaký motiv tvoří rámcovou kompozici knihy?

2. Co bylo hlavním záměrem autora?

3. Kdo určoval témata pro jednotlivé dny?

4. Po jakou dobu si skupina vyprávěla příběhy?

5. Co bylo hlavními náměty novel?

6. Podléhají jednotlivé postavy dílčích novel středověkým normám, kdy rodová příslušnost a společenský stav rozhodoval o ctnostech a charakteru? Svou odpověď zdůvodněte na konkrétních příkladech z knihy.

7. Rozhodněte, které z uvedených prvků Dekameronu (symbolika jmen, realistický pohled na svět, kritika církve, číselná symbolika, erotičnost) zařadíte mezi středověké a které mezi renesanční.

8. Jak se asi stavěla k Dekameronu církev?

9. Kdo v Čechách jako první přeložil některé příběhy Dekameronu?

10. Charakterizujte období humanismu a renesance.

11. Napište další představitele tohoto období, uveďte jejich tvorbu, národnost.